

Klasa: UP/I-344-01/09-01/2126

Ur.broj: 376-11-09-05

Datum: 28. listopada 2009. godine

Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije na temelju članka 12. stavka 1. točke 2. i 5., članka 18., te članka 20. i 66. stavka 6. Zakona o elektroničkim komunikacijama (NN 73/08), u postupku pokrenutom na zahtjev trgovačkog društva Metronet telekomunikacije d.d., Zagreb, Ulica grada Vukovara 269d protiv trgovačkog društva HT-Hrvatske telekomunikacije d.d., Savska cesta 32, Zagreb radi rješavanja spora u svezi ugovora o međusobnom povezivanju, Vijeće Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije je na sjednici održanoj dana 28. listopada 2009.g. donijelo sljedeće

RJEŠENJE

I. Usvaja se zahtjev trgovačkog društva Metronet telekomunikacije d.d., Zagreb, Ulica grada Vukovara 269D (Metronet) te se ugovorni odnos o međusobnom povezivanju između HT-Hrvatskih telekomunikacija d.d., Zagreb, Savska cesta 32 (HT) i Metroneta za razdoblje od 01. ožujka 2009. godine do 31. prosinca 2009. godine uređuje na način da je HT obvezan Metronetu platiti naknade za terminiranje prometa, naknade za pristup uslugama s dodanom vrijednosti u mreži operatora i naknade za pristup 0800 usluzi u mreži operatora po cijenama koje je plaćao Metronetu do dana 01. ožujka 2009. godine.

II. Obvezuje se HT da u roku od 15 dana od primitka ovog rješenja izda Metronetu odobrenje za plaćeni iznos sredstava iz točke I. ovog rješenja.

III. Odbija se kao neosnovan zahtjev Metroneta za donošenjem dopunskog rješenja kojim bi se upotpunila izreka djelomičnog rješenja Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije od dana 26. siječnja 2009. godine, klasa: UP/I-3444-01/08-01/03309, ur.broj: 376-11-09-08.

IV. Ovo rješenje objavit će se u „Narodnim novinama“ i na internetskim stranicama Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije.

Obrazloženje

Dana 09. srpnja 2009. godine Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije (dalje u tekstu: HAKOM) zaprimila je zahtjev trgovačkog društva Metronet telekomunikacije d.d. (dalje u tekstu: Metronet) za donošenje dopunskog rješenja temeljem odredbe članka 217. Zakon o općem upravnom postupku (NN br. 53/91 i 103/96; dalje u tekstu: ZUP) u odnosu na djelomično rješenje HAKOM-a od 26. siječnja 2009. godine, klasa: UP/I-3444-01/08-01/03309, ur.broj.: 376-11-09-08 (dalje u tekstu: djelomično rješenje) i odluku HAKOM-a od 16. veljače 2009. godine, klasa: UP/I-3444-01/08-01/03311, ur.broj.: 376-11-09-11 (dalje u

tekstu: odluka). S obzirom da u postupku donošenja „Standardne ponude za usluge međusobnog povezivanja HT-Hrvatskih telekomunikacija d.d. za telekomunikacijske operatore i davatelje usluga s dozvolom za pružanje javne govorne usluge u nepokretnoj mreži u Republici Hrvatskoj od 27. kolovoza 2007. godine“ (dalje u tekstu: standardna ponuda) nije sudjelovao, Metronet zahtjeva od HAKOM-a da temeljem članka 216. ZUP-a donese rješenje radi zaštite općih interesa i osiguranja temeljnih načela.

HAKOM je djelomičnim rješenjem izmijenio, a odlukom izdao suglasnost na standardnu ponudu te naložio trgovačkom društvu HT-Hrvatske telekomunikacije d.d. (dalje u tekstu: HT) sklapanje dodatka ugovoru o međupovezivanju s Metronetom. Metronet je 23. travnja 2009. godine zaprimio dodatak ugovora pod nazivom Izmjene i dopune 9 Ugovora o međusobnom povezivanju (dalje u tekstu: dodatak ugovora) te utvrdio kako HT nije prilagodio cijene sukladno odluci HAKOM-a pozivajući se na članak 1. Ugovora o međusobnom povezivanju od 23. studenog 2005. godine i zahtijevajući od Metroneta obostranu izmjenu cijena temeljem klauzule reciprociteta iz navedenog ugovora.

Kako smisao djelomičnog rješenja nije bio izjednačavanje cijena HT-a s drugim operatorima, Metronet je 23. travnja 2009. godine zatražio stručno mišljenje HAKOM-a, koje je HAKOM izdao dana 13. svibnja 2009. godine. U stručnom mišljenju, HAKOM je naveo da je osnova pokretanja postupka donošenja standardne ponude bila uklanjanje neravnoteže vezane uz naplatu usluge završavanja (terminacije) poziva u vlastitu mrežu između HT-a i ostalih operatora: da u slučaju određivanja cijena završavanja (terminacije) poziva ostali operatori moraju biti tretirani različito od HT-a; da cijena završavanja (terminacije) poziva između HT-a s jedne strane i ostalih operatora s druge strane ne treba biti simetrična, već ostali operatori mogu naplaćivati višu cijenu za uslugu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu mrežu; da se primjena djelomičnog rješenja odnosi samo i isključivo na HT, te u tom smjeru treba biti i nužna izmjena postojećih ugovora o međusobnom povezivanju.

HT je odbio postupiti po stručnom mišljenju HAKOM-a te Metronetu nije dostavio novi odgovarajući dodatak ugovoru o međusobnom povezivanju, a odbio je i plaćanje cjelokupnog iznosa potraživanja Metroneta za cijene terminacije u mreži Metroneta osporavajući dio iznosa koji je nastao činjenicom da Metronet terminaciju u vlastitoj mreži obračunava po cijenama iz standardne ponude prije izmjene. Nakon ponovljenog poziva Metroneta za dostavom odgovarajućeg dodatka ugovora, HT je naveo kako je dodatak ugovora od 23. travnja 2009. godine utemeljen na klauzuli reciprociteta, izmijenjenoj standardnoj ponudi, djelomičnom rješenju i odluci te kako se HT u potpunosti pridržava važećih ugovora i odluka HAKOM-a.

Metronet dodatno ukazuje kako HT ne postupa u skladu s odlukama HAKOM-a, odredbama standardne ponude i odredbama postojećeg ugovora s obzirom da postojeći ugovor u članku 1. stavku 4. navodi: „U slučaju da postoji nesuglasje između odredaba Standardne ponude T-Com-a i pojedinih odredaba ovog Ugovora, primjenjivat će se odredbe ovog ugovora, osim ako je nesuglasje vezano uz cijene usluga međusobnog povezivanja koje su utvrđene Standardnom ponudom T-Com-a.“.

Budući da je činjenična i pravna osnova u potpunosti već utvrđena u prethodnom upravnom postupku i stručnim mišljenjem HAKOM-a, uzevši u obzir da HT odbija postupiti po djelomičnom rješenju, Metronet predlaže da HAKOM temeljem članka 217. ZUP-a donese dopunsko rješenje kojim će se upotpuniti izreka djelomičnog rješenja na način da će iz sadržaja izreke dopunskog rješenja biti razvidno da se izmijenjena standardne ponuda odnosi samo i isključivo na HT. Uz zahtjev, Metronet je dostavio preslike djelomičnog rješenja, odluke, korespondenciju Metroneta s HT-om, stručno mišljenje HAKOM-a i račune koje je Metronet poslao HT-u.

Dana 14. rujna 2009. godine HAKOM je zaprimio dodatno očitovanje Metroneta u kojem isti ponavlja činjenične navode i mijenja svoj zahtjev od 09. srpnja 2009. godine na način da povlači zahtjev za donošenjem dopunskog rješenja te sada zahtjeva da HAKOM, temeljem članka 12. stavka 1. točke 2.,3. i 5., članka 66. stavka 4. i 6. ZEK-a i članka 5. stavaka 4., 5., 6. i 7. Pravilnika o pristupu mreži i međusobnom povezivanju (NN br. 185/03; dalje u tekstu: pravilnik) donese rješenje kojim se u cijelosti zamjenjuje Dodatak Ugovora o međusobnom povezivanju (sklopljen 23. 11. 2005. godine između HT-a i Metroneta) na način da cijene terminacije u mrežu Metroneta ostaju neizmjenjene, a sve sukladno djelomičnom rješenju, odluci te rezultatima Analize tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koja se pruža na fiksnoj lokaciji.

Dana 25. rujna 2009. godine HAKOM je zaprimio očitovanje u kojem HT navodi da je bespredmetno očitovanje na zahtjev Metroneta od 09. srpnja 2009. godine obzirom da je taj zahtjev povučen. U odnosu na drugi zahtjev Metroneta, HT smatra da je usmjeren na određivanje cijena IC terminacije u mrežu Metroneta za razdoblje od 01. ožujka 2009. godine do 01. siječnja 2010. godine na način da cijene budu iste kao što su bile do 01. ožujka 2009. godine. HT podsjeća da je HAKOM donio djelomično rješenje kojim je naložio HT-u primjenu novih cijena IC terminacije u mrežu HT-a s primjenom od 01. ožujka 2009. godine. Slijedom navedenog, HT je nove cijene ugradio u standardnu ponudu na koju je HAKOM izdao suglasnost.

HT ističe da su u postojećem Ugovoru o međupovezivanju (članak 1. stavak 3.) ugovorne strane ugovorile primjenu načela reciprociteta pri određivanju cijena međupovezivanja. Odredba glasi: *„u slučaju da se izmjena Standardne ponude T-Com-a odnosi na cijena međusobnog povezivanja i to posebno na cijene usluga iz članka 2. stavka 1. točke (i)-(iv) ovog ugovora, primjenom načela reciprociteta (jednakih dogovora o pristupu) ovaj ugovor će se automatski izmijeniti i u pogledu cijena operatora za usluge iz članka 2. stavka ovog ugovora.“* Temeljem navedenog, HT je 01. ožujka 2009. godine počeo naplaćivati nove cijene međupovezivanja kako je određeno djelomičnim rješenjem te je iste cijene temeljem načela reciprociteta počeo plaćati svim operatorima za uslugu međupovezivanja. HT ističe da je s Metronetom i ostalim operatorima primjenjivao načelo reciprociteta u svim dosadašnjim izmjenama HT-ovih cijena međupovezivanja do kojih je došlo uslijed odluke HAKOM-a te da je po provedenom postupku analize tržišta, primjena načela asimetrije određena tek od 01. siječnja 2010. godine.

Što se tiče navoda Metroneta da je HT bio dužan prilagoditi cijene sukladno odluci HAKOM-a te u roku od 15 dana sklopiti s Metronetom dodatak ugovoru, HT navodi da je prilagodio cijene sukladno odluci HAKOM-a te je Metronetu dostavio prijedlog dodatka ugovora, a što proizlazi iz dopisa Metroneta od 31. kolovoza 2009. godine. Prijedlog je sadržavao i cijenu terminacije u mrežu Metroneta određenu sukladno načelu reciprociteta, za što HT smatra da je isto u cijelosti u skladu s djelomičnim rješenjem i važećim ugovorom o međupovezivanju te da je upravo Metronet odbio potpisati prijedlog dodatka ugovora.

HT smatra da je, sukladno djelomičnom rješenju, odluci, standardnoj ponudi te ugovoru o međupovezivanju do 01. siječnja 2010. godine pri određivanju cijena međupovezivanja primjenjivo načelo reciprociteta te da ne postoji pravna, niti činjenična osnova temeljem koje bi bilo osnovano udovoljiti zahtjevima Metroneta, odnosno prijevremeno uvesti primjenu načela asimetrije, a što je bi bilo suprotno i analizi tržišta. Stoga predlaže odbiti zahtjev Metroneta.

Dana 06. listopada održana je usmena rasprava na kojoj Metronet izjavljuje da ostaje kod zahtjeva od 09. srpnja 2009. godine. Metronet ističe kako podneskom od 14. rujna 2009. godine nije povukao sadržaj zahtjeva od 09. srpnja 2009. godine već se poziva na drugu pravnu kvalifikaciju. Dakle, umjesto zahtjeva da HAKOM temeljem članka 217. ZUP-a donese dopunsko rješenje sada zahtjeva da HAKOM rješenjem zamjeni dodatak ugovora između HT-a i Metronet.

Metronet smatra da djelomično rješenje potvrđeno stavom HAKOM-a iznesenim u stručnom mišljenju od 13. svibnja 2009. godine pruža valjanu pravnu osnovu za donošenje rješenja u korist Metroneta, kojim se zahtjeva asimetrija u vremenu od 01. ožujka 2009. godine do 01. siječnja 2010. godine. U istom vremenu Metronet ima pravo naplaćivati cijene terminacije kao i prije izmjene standardne ponude od 01. ožujka 2009. godine i to iz razloga što se izmjena standardne ponude odnosi samo na HT, a asimetrija koja je utvrđena analizom tržišta će se primjenjivati na Metronet od 01. siječnja 2010. godine. Stoga je i svrha zatraženog zahtjevom da HAKOM donese rješenje kojim će se osigurati asimetrija u vremenu od 01. ožujka 2009. do 01. siječnja 2010. godine.

U odnosu na podnesak HT-a, dana 25. rujna 2009. godine da su dosadašnje izmjene cijena bile simetrične, Metronet navodi kako je isto odraz nepovoljnog položaja Metroneta i ostalih operatora u odnosu na HT, koji nisu uspjeli u pregovorima postići određeni stupanj asimetrije.

HT na usmenoj raspravi izjavljuje da ostaje u cijelosti pri svom očitovanju od 25. rujna 2009. godine, a u odnosu na ostale iznesene navode ističe da se HT protivi zahtjevu za donošenje dopunskog rješenja kao i zahtjevu za donošenje rješenja kojim će se u cijelosti zamijeniti predloženi dodatak ugovora o međupovezivanju na način kako to predlaže Metronet jer bi to u suprotnom proizvelo povredu ugovora o međupovezivanju koje su ugovorne strane već sklopile.

HT ističe da standardna ponuda HT-a regulira isključivo cijene HT-a i nesporno je da se djelomično rješenje odnosi isključivo na cijene HT-a. S druge strane cijene Metronet-a nisu

dio standardne ponude niti se djelomično rješenje odnosi na cijene Metronet-a. HT smatra da svrha djelomičnog rješenja nije bilo uvođenje asimetrije niti to iz izreke i obrazloženja proizlazi, već je djelomično rješenje doneseno u svrhu usklađivanja HT-ovih cijena s usporednim vrijednostima u EU (benchmarking). Za razliku od HT-a cijene Meroneta ugovorene su na komercijalnoj osnovi između ugovornih strana u ugovoru u međupovezivanju. Dodatno, HT ističe da standardna ponuda dopušta HT-u ugovoriti pitanja koja nisu predmet standardne ponude na komercijalnim osnovama ugovora o međupovezivanjem.

U odnosu na stručno mišljenje HAKOM od 13. svibnja 2009. godine HT ističe da isto nije u suprotnosti s predloženim dodatkom ugovora o međupovezivanjem HT-a, već samo upućuje na rezultate utvrđene u analizi tržišta, ali tek s primjenom od dana 01. siječnja 2010. godine, kako je utvrđeno u analizi tržišta. Stručno mišljenje ne proturječi analizi tržišta pa je pogrešno tumačiti na način kako to tumači Metronet u svom zahtjevu od 14. rujna 2009. godine tj. da ono izražava stav Vijeća HAKOM-a o tome da već danas postoji protupravnost članka 1. stavka 3. Ugovora kojim je ugovoreno načelo simetrije cijena.

U odnosu na navod Metroneta da je predmetna ugovorna klauzula posljedica nepovoljnog položaja Metronet-a, HT ističe da Metronet nije iznio niti jedan dokaz do danas, dapače Metronet od sklapanja ugovora o međupovezivanju nije istakao ovaj prigovor čak ni kod prethodne izmjene cijena u travnju 2006. godine tj. postavlja se pitanje koje su to okolnosti u međuvremenu nastupile koje bi opravdale i dale pravo protivnoj strani na kršenje sklopljenog ugovora.

Metronet navodi kako HAKOM nema ovlasti određivati cijenu terminacije poziva drugih operatora koji nemaju značajnu tržišnu snagu jer je prema ZOT-u samo HT bio operator sa znatnijom tržišnom snagom, no HAKOM je isto ovlašten utvrđivati u slučaju pokrenutog spora i postavljenog zahtjeva operatora koji nije u mogućnosti u predmetnom postupku pregovaranjem postići dogovor s HT-om oko cijene terminacije na pravičan način. Nadalje, zadnja izmjena cijena koju HT spominje iz travnja 2006. godine nije usporediva sa situacijom na tržištu 2008. godine i 2009. godine, što je nedvojbeno pokazala i dokazala analiza tržišta obavljena od strane HAKOM-a te stručno mišljenje od dana 13. svibnja 2009. godine. Iako je mišljenje neobvezujuće smatra ga snažno utemeljenim za prijelazno razdoblje do 01. siječnja 2010. godine, u smislu zaštite prihoda Metroneta kao i ostalih alternativnih operatora. U protivnom ispada da u „prijelaznom periodu“ i dalje ostaje na snazi diskriminirajući i netransparentni pristup HT-a na tržištu terminacije.

HT izjavljuje da su cijene Metroneta predmet komercijalnog dogovora i utvrđene su u ugovoru o međupovezivanju. Istim je ugovorom definiran i način promjene tih cijena, a slijedom toga po načelu *pacta sunt servanda* ugovorne strane dužne su se pridržavati sklopljenog ugovora. U odnosu na navod o nadležnosti HAKOM-a, HT isti ne spori, međutim u ovom slučaju HT smatra da za isto nisu stvoreni zakonski preduvjeti za intervenciju HAKOM-a u ovom slučaju. HAKOM je odlukom u analizi tržišta terminacije poziva od 17. srpnja 2009. godine uveo mogućnost asimetrije ali tek od 01. siječnja 2010. godine. HT ističe

da je cilj HAKOM-a bio uvesti asimetriju i ranije, to bi izričito odredio svojom odlukom. U odnosu na navode Metroneta o njegovom položaju od 2006. godine u odnosu na 2008. godine i 2009. godine, HT smatra da isti nisu činjenično utemeljeni te je upravo analiza tržišta pokazala da je Metronet stekao značajniju tržišnu snagu na tržištu terminacije poziva.

U ovom postupku utvrđeno je sljedeće.

HAKOM-ova nadležnost za odlučivanje proizlazi iz članka 20. ZEK-a koji u stavku 1. propisuje obvezu Agencije, u slučaju spora između dvaju ili više operatora elektroničkih komunikacijskih mreža i/ili usluga u vezi s obvezama iz ovog Zakona, na zahtjev bilo koje od stranaka u sporu, donijeti konačnu odluku o rješenju spora u najkraćem mogućem roku. Člankom 66. stavkom 6. ZEK-a propisana je obveza Agencije po službenoj dužnosti ili na zahtjev bilo koje od stranaka u sporu u svezi s pristupom i međupovezivanjem, u skladu s odredbama članka 20. i 21. ZEK-a, donijeti odluku o određivanju obveza operatorima koji nadziru pristup svojim krajnjim korisnicima usluga.

Stupanjem na snagu ZEK-a, a temeljem članka 128. stavka 2. ZEK-a, do završetka postupaka iz članka 52. stavka 1., i određivanja, zadržavanja, izmjene ili ukidanja regulatornih obveza operatorima sa značajnom tržišnom snagom, ostaju na snazi i primjenjuju se sve regulatorne obveze koje su određene ili propisane tim operatorima na temelju propisa koji su važili do stupanja na snagu ZEK-a. Jedna od tih obveza je obveza izrade (članak 56. stavci 3. -5. ZOT-a), i primjene standardne ponude za usluge pristupa mreži i međusobnog povezivanja HT-a, na čiji tekst HAKOM izdaje suglasnost te ga je ovlašten i izmijeniti na način propisan člankom 56. stavcima 17. i 19. ZOT-a. HT je obavezan postupati po odredbama standardne ponude i sklapati ugovore o međusobnom povezivanju s drugim operatorima na način da isti ne smiju biti u suprotnosti sa standardnom ponudom.

HAKOM je stoga u okviru svojih ovlasti, dana 26. siječnja 2009. donio djelomično rješenje klasa: UP/I-344-01/08-01/03309, ur.broj: 376-11-09-08 (dalje u tekstu: Djelomično rješenje), kojim je naredio izmjene Standardne ponude za usluge međusobnog povezivanja HT-a za telekomunikacijske operatore i davatelje usluga s dozvolom za pružanje javne govorne usluge u nepokretnoj mreži u Republici Hrvatskoj od 27. kolovoza 2007.g. (dalje u tekstu: Standardna ponuda) u dijelu cijena terminacije prometa za nacionalni i međunarodni promet, cijena pristupa uslugama s dodanom vrijednosti (060,061) te cijena pristupa 0800 usluzi.

Nastavno na obvezu HT-a kao operatora sa znatnijom tržišnom snagom (SMP), propisanu člankom 56. stavkom 16. ZOT-a, Vijeće HAKOM-a je uzimajući u obzir stanje na domaćem tržištu elektroničkih komunikacija, gospodarske interese operatora i postojeće cijene usluga međusobnog povezivanja te uvažavajući prijelazno razdoblje (u trenutku donošenja djelomičnog rješenja HAKOM je provodio postupak analize mjerodavnih tržišta), naredilo HT-u smanjenje cijena za usluge međusobnog povezivanja na 0,048 kn/min za vrijeme jakog prometa te 0,024 kn/min za vrijeme slabog prometa za lokalno međusobno povezivanje, odnosno, 0,075 kn/min za vrijeme jakog prometa, 0,0375 kn/min za vrijeme slabog prometa za regionalno međusobno povezivanje. Nadalje, Vijeće HAKOM-a je odlukom od 16. veljače 2009., klasa: UP/I-344-01/08-01/03311, ur.broj: 376-11-09-11 izdalo suglasnost HT-u na

standardnu ponudu i odredilo da se ista primjenjuje od 01. ožujka 2009. te ostaje na snazi do okončanja postupka analize mjerodavnih tržišta odnosno do određivanja regulatornih obveza. Time je dakle, HAKOM odredio da cijene međusobnog povezivanja koje HT naplaćuje, utvrđene Djelomičnim rješenjem, ostaju na snazi do završetka postupka analize mjerodavnih tržišta određenih u skladu sa ZEK-om.

HAKOM je u obrazloženju djelomičnog rješenja posebice istaknuo da sukladno članku 133. stavku 2. ZEK-a te članku 7. stavku 1. Pravilnika o pristupu mreži i međusobnom povezivanju (NN 185/03, dalje u tekstu: Pravilnik) cijene međusobnog povezivanja SMP operatora moraju biti u skladu s načelima transparentnosti i troškovne usmjerenosti te se moraju temeljiti na stvarnim troškovima usluge koja se pruža, uključujući i razumnu stopu povrata na ulaganja.

Dana 13. svibnja 2009. HAKOM je donio stručno mišljenje klasa: 344-01/09-01/880 ur.broj: 376-11-09-02 koje je dostavljeno Metronetu i HT-u, u kojem je pojašnjeno da se Djelomično rješenje odnosi samo i isključivo na HT, jer je izrada standardne ponude njegova zakonska obveza kao SMP operatora te u tom smjeru treba biti i nužna izmjena postojećih ugovora o međusobnom povezivanju. Nadalje, HAKOM je u stručnom mišljenju naveo da je u postupku analize mjerodavnih tržišta temeljem provedenih analiza na tržištu završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji, odredio devet operatora nepokretnih elektroničkih komunikacijskih mreža kao operatore sa značajnom tržišnom snagom i to na način da se svaki smatra operatorom sa značajnom tržišnom snagom na tržištu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu mrežu. Međutim, bez obzira što svi operatori imaju status značajne tržišne snage za uslugu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu mrežu, u stručnom mišljenju je istaknuto kako postoji neravnoteža u mogućnosti iskorištavanja navedenog položaja između HT-a i ostalih operatora, i to zbog ogromne razlike u bazi korisnika HT-a i drugih operatora. Stoga, radi postizanja održivog i ravnopravnog tržišnog natjecanja u određenom vremenskom razdoblju, u slučaju određivanja cijena završavanja (terminacije) poziva, ostali operatori trebaju biti tretirani različito od HT-a.

Nadalje, HAKOM je u stručnom mišljenju zaključio da cijena završavanja (terminacije) poziva između HT-a s jedne strane i ostalih operatora s druge strane ne treba biti simetrična, već da ostali operatori imaju mogućnost naplaćivati višu cijenu za uslugu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu mrežu.

Dakle, HAKOM je Djelomičnim rješenjem promijenio cijene međusobnog povezivanja (terminacije i originacije) samo HT-a, odnosno operatora sa značajnom tržišnom snagom, dok predmet Djelomičnog rješenja nisu cijene ostalih operatora u nepokretnim mrežama (uključujući i Metronet). Da je HAKOM htio promijeniti cijene međusobnog povezivanja ostalim operatorima, navedeno bi učinio.

Za ocjenu osnovanosti Metronetovog zahtjeva u ovom predmetu ključno je bilo utvrditi je li svrha Djelomičnog rješenja ispunjena te da li je ugovorna odredba koja definira načelo reciprociteta (načelo jednakih dogovora o pristupu) navedena u članku 1. stavku 3. Ugovora od 23. studenoga 2005. godine sklopljenog između HT-a i Metroneta, a koju odredbu je Metronet pokušao izmijeniti u postupku sklapanja dopune ugovora, suprotna ciljevima

Djelomičnog rješenja kojim je HAKOM regulirao isključivo troškovno orijentiranu cijenu HT-a (kroz izmjenu HT-ove Standardne ponude), a nikako drugih operatora koji nisu operatori sa značajnom tržišnom snagom (Metronet).

Naime, Djelomično rješenje se temeljilo na izračunu troškovno usmjerenih cijena, kako je propisano člankom 5. stavkom 7. Pravilnika kojim je određeno da će, u svrhu osiguravanja prikladnog međusobnog povezivanja, Vijeće HAKOM-a osobito voditi računa o poticanju tržišnog natjecanja te osiguranju pravednog i prikladnog razvoja telekomunikacijskog tržišta.

Rezultat analize koju je proveo HAKOM u postupku izmjene cijena u Standardnoj ponudi bio je da troškovi HT-a ne opravdavaju visinu cijena. Naime, HAKOM je utvrdio kako postojeće cijene usluga međusobnog povezivanja HT-a, osobito lokalna i regionalna terminacija te originacija poziva, u značajnoj mjeri odudaraju od prosjeka zemalja članica Europske unije, a koje je HAKOM smatrao usporednim, referentnim vrijednostima. Nesporno je da HAKOM u navedenom postupku nije ispitivao troškovnu usmjerenost cijena drugih operatora prema HT-u, jer drugi operatori u trenutku provođenja upravnog postupka izmjene standardne ponude nisu imali značajnu tržišnu snagu. Prema tome, svrha Djelomičnog rješenja je bila smanjenje cijena HT-a, a ne cijena ostalih operatora, što jasno proizlazi iz izreke rješenja kojom se HT-u nalažu izmjene pojedinih odredaba Standardne ponude (članka 16.3.1. „*Terminiranje prometa (pozivi usmjereni na T-Com-ove zemljopisne brojeve)*“, članka 16.3.2. „*Polazni promet (promet generiran od krajnjih korisnika T-Com-a prema mreži Operatora za nacionalne pozive i međunarodne pozive)*“, članka 16.3.6. „*Pristup uslugama s dodanom vrijednosti (060) u mreži Operatora*“, članka 16.3.7. „*Pristup 0800 usluzi Operatora*“, obrazloženja rješenja, kao i iz stručnog mišljenja HAKOMA-a od 13. svibnja 2009.

Prema ZEK-u, kao i prema općim načelima obveznog prava, ugovorne strane mogu autonomno urediti vlastite odnose, pri čemu su ograničene obvezom poštivanja prisilnih propisa i odluka tijela nadležnih za primjenu tih propisa. Ujedno, opća načela obveznog prava nalažu ravnopravnost stranaka i zabranjuju sklapanje ugovora kojima se jednoj strani nameću prekomjerne obveze.

U postupku rješavanja spora između operatora, HAKOM temeljem članka 20. stavka 3. ZEK-a donosi odluke kojima se ostvaruju regulatorna načela i ciljevi iz članka 5. ZEK-a. Prema odredbi članka 5. ZEK-a HAKOM je dužan promicati tržišno natjecanje te sprječavati narušavanja ili ograničavanja tržišnog natjecanja u području elektroničkih komunikacija. Djelomično rješenje doneseno je u cilju realizacije regulatorne obveze HT-a koja se temelji na obvezi određivanja troškovno usmjerenih cijena međusobnog povezivanja, a koja obveza je temeljem članka 128. ZEK-a ostala na snazi do završetka postupka analize mjerodavnog tržišta. Navedena obveza propisana je upravo radi promicanja tržišnog natjecanja i sprječavanja narušavanja ili ograničavanja tržišnog natjecanja, stoga HAKOM ne smije dopustiti provedbu djelomičnog rješenja na način da se primjenom jednakih cijena međusobnog povezivanja (kroz načelo reciprociteta koje je od ranije bilo ugovoreno, ali koju odredbu je Metronet pokušao izmijeniti), izjednače troškovno orijentirane cijene HT-a sa

cijenama drugih operatora, jer bi navedeno bilo u potpunosti suprotno svrsi koju je Djelomično rješenje trebalo postići.

Naime, nesporno je da su stranke 23. studenog 2005. godine sklopile ugovor kojim su ugovorile primjenu načela reciprociteta pri određivanju cijena međupovezivanja. Odredba članka 1. stavka 3. ugovora glasi: „*U slučaju da se izmjena Standardne ponude T-Com-a odnosi na cijene međusobnog povezivanja i to posebno na cijene usluga iz članka 2. st.1. točke (i) – (ii) ovog ugovora, primjenom načela reciprociteta (jednakih dogovora o pristupu) ovaj Ugovor će se automatski izmijeniti i u pogledu cijena Operatora za usluge iz članka 2 .st. 2. ovog Ugovora.*“, međutim iz spisa predmeta vidljivo je da je Metronet mirnim putem, dopisom od 20. svibnja 2009. godine pozvao HT da dostavi dodatak ugovoru o međusobnom povezivanju od 23. studenoga 2005. godine u skladu s djelomičnim rješenjem i stručnim mišljenjem HAKOM-a, bez primjene klauzule reciprociteta, na što je HT poslao Izmjenu i dopunu 9 Ugovora o međusobnom povezivanju koja u sebi sadrži odredbu o reciprocitetu cijena međusobnog povezivanja.

S tim u vezi, promašen je prigovor HT-a s usmene rasprave kako Metronet od sklapanja ugovora o međupovezivanju nije istaknuo prigovor protiv ugovorne klauzule o reciprocitetu, pa čak ni prilikom prethodne izmjene cijena u travnju 2006. godine, budući da svaka ugovorna stranka, u konkretnom slučaju Metronet, u svakom trenutku ima pravo pokrenuti postupak u svrhu zaštite svojih prava i interesa, a što je Metronet i učinio, procijenivši odredbu članka 1. stavka 3. ugovora nepovoljnom.

U ovom postupku HAKOM je analizirao i moguće posljedice koje bi odredba o jednakim cijenama imala na trenutnu tržišnu i ekonomsku poziciju Metroneta, krajnje korisnike i tržište, a imajući na umu svrhu Djelomičnog rješenja koja se željela postići, i zaključke i stavove do kojih je HAKOM došao u provedenoj analizi tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji.

Iz spisa predmeta vidljivo je da je Metronet pokušao izmijeniti odredbu ugovora o reciprocitetu, što HT nije prihvatio, a primjena načela reciprociteta u konkretnom slučaju dovela bi do jačanja ekonomske pozicije HT-a budući da bi Metronet imao obvezu naplaćivati svoju cijenu međusobnog povezivanja (terminaciju i originaciju) po manjoj cijeni, samo iz razloga što je Djelomičnim rješenjem HT-u kao operatoru sa znatnijom tržišnom snagom smanjena cijena međusobnog povezivanja. Navedeno bi u konačnici jačalo samo ekonomsku, pa time i tržišnu poziciju HT-a, a nikako Metroneta.

U rješavanju ovog predmeta HAKOM je uzeo u obzir načela i stavove iz odluke od 17. srpnja 2009. klase: 344-01/09-01/1070, ur.broj: 376-11-09-1 donesene na temelju provedene analize tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji. Dakle, analizom tržišta HAKOM je utvrdio potrebu primjene načela asimetrije između cijena koju alternativni operatori plaćaju HT-u za uslugu završavanja poziva, i cijena koje HT plaća alternativnim operatorima za istu uslugu. U dokumentu „*Analiza tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji*“ HAKOM je naveo zajedničko stajalište zemalja članica

ERG-a, a to je da simetrija u cijenama usluga završavanja (terminacije) poziva u mrežama bivšeg monopolista i ostalih operatora na tržištu doprinosi poboljšanju statičke ekonomske efikasnosti, odnosno limitiranju alokativne i proizvodne neefikasnosti, ulaganja i inovacija te u konačnici doprinosi gospodarstvu u cijelosti, ali u isto vrijeme povećava rizik izlaska s tržišta manje efikasnog operatora („*ERG's Common Position on symmetry of fixed call termination rates*“). Na str. 76. dokumenta analize HAKOM pojašnjava, cit:“ *Asimetrične cijene usluge završavanja (terminacije) poziva, osim što podržavaju ulazak novih operatora na tržište, potencijalno doprinose dinamičkoj efikasnosti operatora i pogoduju razvoju konkurencije, ovisno o dosadašnjoj konkurentnosti na tržištu. Međutim, budući da je asimetričnim cijenama usluga završavanja (terminacije) poziva neefikasnost prenijeta na vertikalno povezana maloprodajna tržišta, i ako je asimetrija zadržana kroz dugo vremensko razdoblje, može potaknuti proizvodnu ili alokativnu neefikasnost (unakrsno subvencioniranje), a koji mogu biti štetni za gospodarstvo u cijelosti. Agencija smatra da postoji velika razlika između HT-a i ostalih operatora na tržištu te radi dugoročnog cilja postizanja održivog i ravnopravnog tržišnog natjecanja, u bližem vremenskom razdoblju, u slučaju određivanja cijena ostali operatori trebaju biti tretirani različito od HT-a, a kako bi se dugoročno postigla korist za krajnje korisnike. Važno je napomenuti kako, zbog činjenice da prema ZOT-u ostali operatori nisu imali status značajne tržišne snage na tržištu međusobnog povezivanja, Agencija nije mogla utjecati na cijene završavanja (terminacije) poziva u mreže ostalih operatora te su oni, od početka liberalizacije u 2005. godini, imali cijene usluge završavanja (terminacije) poziva u vlastitu mrežu na razini cijene usluge završavanja (terminacije) poziva u mreži HT-a, a iz razloga što nisu imali protutežnu kupovnu moć kojom su mogli postići više cijene usluge završavanja (terminacije) poziva u vlastitu mrežu. Iz navedenog proizlazi da su cijene usluge završavanja (terminacije) poziva između HT-a i ostalih operatora od početka liberalizacije bile postavljene na istim razinama, odnosno uglavnom su bile simetrične. Navedena činjenica ostalim operatorima nije nikako bila od pomoći prilikom ulaska na tržište, a što je dokazano velikom neravnotežom u broju minuta poziva završenih (terminiranih) u mreži HT-a i mrežama ostalih operatora nepokretnih mreža (slika 8.)“.*

Činjenica je da asimetrija određena odlukom HAKOM-a od 17. srpnja 2009., klasa: 344-01/09-01/1070, urbroj: 376-11-09-1 u svezi tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu, čiji je sastavni dio dokument HAKOM-a naziva „*Analiza tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji*“, na koju su HT poziva, proizvodi pravne učinke tek od 01. siječnja 2010. te da će tek od tog dana HT biti dužan primjenjivati novu cijenu terminacije poziva u svojoj mreži u smanjenim iznosima u odnosu na iznose određene Djelomičnim rješenjem. Međutim, u navedenom dokumentu HAKOM je jasno naznačio u obvezi transparentnosti da „*Standardna ponuda ostaje nepromijenjena u svim onim dijelovima u kojima se regulatorne obveze nisu promijenile*“ (str. 62 Analize). Nadalje, HAKOM je u obvezi nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva naveo da je HT obvezan nove cijene usluga međusobnog povezivanja započeti primjenjivati dana 01. siječnja 2010.g. Iz svega prethodno navedenog jasno je vidljivo da do 01. siječnja 2010.g. na snazi ostaju cijene koje su određene Djelomičnim rješenjem a stupile su na snagu s 01. ožujkom 2009.g.

HAKOM je kroz obvezu nadzora cijena ostalih operatora koji su određeni operatorima sa značajnom tržišnom snagom (uključujući Metronet) odredio cijenu koju su obvezni primjenjivati od 01. siječnja 2010.g., iz čega proizlazi da do 01. siječnja 2010. primjenjuju postojeće cijene, a to su cijene koje su ranije ugovorene s HT-om i koje nisu mijenjane Djelomičnim rješenjem.

Stoga argument HT-a kako je HAKOM u postupku analize mjerodavnih tržišta odredio primjenu načela asimetrije pri određivanju cijena završavanja poziva HT-a i ostalih operatora, međutim, primjena načela asimetrije nastupa 01. siječnja 2010, zbog čega ne postoji pravna niti činjenična osnova temeljem koje bi se usvojio zahtjev Metroneta, nije osnovan, budući da asimetrija koja će biti na snazi od 01. siječnja 2010., a temeljem koje će cijene međusobnog povezivanja HT-a biti dodatno smanjene u odnosu na cijene određene Djelomičnim rješenjem, uz zadržavanje cijena Metroneta na postojećoj razini (42%), nije niti predmet ovog postupka.

Slijedom svega navedenog, a osobito iz razloga što opća načela obveznog prava zabranjuju sklapanje ugovora kojima se jednoj strani nameću prekomjerne obveze, Vijeće HAKOM-a je utvrdilo da HT prijedlogom ugovorne odredbe o reciprocitetu, a pozivajući se na postojeći ugovor od 12. travnja 2005., za razdoblje od 01. ožujka do 31. prosinca 2009. nema pravo određivati cijene međusobnog povezivanja OT-a (kako za terminiranje prometa tako i za sve ostale usluge međusobnog povezivanja koje su određene Djelomičnim rješenjem) na razini vlastitih troškovno orijentiranih cijena međusobnog povezivanja koje mu je odredio HAKOM, te da cijene međusobnog povezivanja Metroneta moraju ostati na razini cijena koje je Metronet ugovorio i naplaćivao prije donošenja Djelomičnog rješenja. Stoga je Vijeće HAKOM-a temeljem članka 20. stavka 3., a u svezi s člankom 66. stavkom 6. ZEK-a odredilo HT-u obvezu da ugovorni odnos o međusobnom povezivanju s Metronetom za razdoblje od 01. ožujka 2009. do 31. prosinca 2009. uredi na način da iznosi naknade za terminiranje prometa, naknade za pristup uslugama s dodanom vrijednosti u mreži operatora i naknade za pristup 0800 usluzi u mreži operatora koje je Metronet naplaćivao HT-u ostaju na razini cijena koje su HT- i Metronet primjenjivali do 01. ožujka 2009., odnosno prije stupanja na snagu Djelomičnog rješenja, te je odlučeno kao u točki I. rješenja.

Stoga je prema članku 20., a u svezi s člankom 66. stavkom 6. ZEK-a, Vijeće HAKOM-a naložilo HT-a da u roku od 15 dana od primitka rješenja izda Metronetu odobrenje za preplaćeni iznos sredstava iz točke I. rješenja, kako je odlučeno točkom II. rješenja.

U svezi zahtjeva Metroneta za donošenjem dopunskog rješenja podnesenog 07. srpnja 2009. godine, isti je Vijeće HAKOM-a ocijenilo neosnovanim obzirom da Standardna ponuda regulira samo uvjete i cijene HT-a te ju na predloženi način nije moguće izmijeniti. Vijeće HAKOM-a je stoga odlučilo kao u točki III. rješenja.

Prema članku 14. stavku 4. ZEK-a ovo rješenje objavit će se u „Narodnim novinama“ te na internetskim stranicama HAKOM-a kako je odlučeno u točki IV. rješenja.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ovog rješenja nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Republike Hrvatske u roku od 30 dana od dana primitka rješenja.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Miljenko Krvišek, dipl. ing. el.

Dostaviti:

1. Metronet telekomunikacije d.d., Zagreb, Ulica grada Vukovara 269d – osobnom dostavom
2. HT-Hrvatske telekomunikacije d.d., Zagreb, Savska cesta 32– osobnom dostavom
3. Spis